

تأثیر مدیریت ریسک نقدینگی با نقش میانجی نوسانات قیمت سهام بر عملکرد بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران

علیرضا عرب

فارغ التحصیل کارشناسی ارشد رشته مدیریت کسب و کار دانشگاه تهران، تهران، ایران.

Alirezaarab1996@gmail.com

چکیده

پژوهش حاضر با موضوع تأثیر مدیریت ریسک نقدینگی با نقش میانجی نوسانات قیمت سهام بر عملکرد بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران صورت پذیرفت. روش پژوهش این تحقیق از نظر ماهیت و محتوا از نوع همبستگی است، که با استفاده از داده های ثانویه مستخرج از صورت های مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به تحلیل رابطه همبستگی می پردازد. جامعه آماری این پژوهش، کلیه شرکت های بورس اوراق بهادار ایران طی سال های ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۲ می باشد. نمونه مورد استفاده نیز از طریق روش حذف سیستماتیک از جامعه آماری انتخاب شد که تعداد ۱۱۴ شرکت مدنظر قرار گرفت. جهت انجام این تحقیق منابع اطلاعاتی به دو دسته تقسیم می شوند؛ دسته اول مربوط به ادبیات تحقیق و پیشینه آن می شود که از منابع کتابخانه ای، مجلات داخلی و خارجی و پایگاه های اطلاعاتی، مقالات و پایان نامه ها استفاده می شود، دسته دوم منابع مربوط به جمع آوری داده هاست که به سایت سازمان بورس و اوراق بهادار ایران و سامانه جامع اطلاعاتی آن و نرم افزار اطلاعات مالی رهاورد نوین تهیه و گردآوری می شود. برای انجام تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار Eviews استفاده شود. مدیریت ریسک نقدینگی بر نوسانات قیمت سهام و همچنین بر عملکرد بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران تأثیر دارد؛ نوسانات قیمت سهام بر عملکرد بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران تأثیر دارد. در نهایت مدیریت ریسک نقدینگی با نقش میانجی نوسانات قیمت سهام بر عملکرد بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران تأثیر دارد.

واژه های کلیدی: مدیریت ریسک نقدینگی، نوسانات قیمت سهام، عملکرد بانک های بورسی.

مقدمه

مفهوم عملکرد، با کارایی و اثر بخشی تعریف شده است، چون اثر بخشی بیانگر میزان دستیابی به اهداف است و کارایی به این موضوع اشاره دارد که منابع از نظر اقتصادی، چگونه برای کسب هدف به کار رفته اند و می توان آنها را دو بعد مهم عملکرد دانست، یعنی هم علل داخلی (کارایی) و هم دلایل خارجی (اثر بخشی) برای بخش های خاص عملکرد، می توانند وجود داشته باشند. از اینرو، عملکرد تابعی از کارایی و اثر بخشی فعالیت های صورت گرفته است. به بیان دیگر عملکرد عبارتست از مجموع رفتارهای در ارتباط با شغل که افراد از خود نشان می دهند. عملکرد معیار پیش بینی شده یا معیار وابسته ی کلیدی در چارچوبی که ارائه می دهیم، می باشد که این چارچوب به عنوان وسیله ای برای قضاوت در مورد اثر بخشی افراد، گروه ها و شرکت ها عمل می کند. عملکرد عبارتست از حاصل فعالیت های یک فرد از لحاظ اجرای وظایف محوله در مدت زمان معین (سیدی و همکاران، ۱۳۹۳).

هدف اصلی هر کسب و کار سودآور، از جمله بخش بانکی، به حداکثر رساندن بازده از طریق عملیات تجاری است. بانک ها به منظور دستیابی به این هدف که حداکثر سازی سود و افزایش بازده است، فعالیت و استراتژی می کنند. آنها فرصت های سرمایه گذاری سودآوری پیدا می کنند که می تواند درآمد آنها را افزایش دهد و در نتیجه عملکرد آنها را افزایش دهد. به طور همزمان، آنها همچنین بر روی استراتژی های به حداقل رساندن ریسک کار می کنند تا احتمال شکست در هر یک از تلاش های خود را که ممکن است عملکرد آنها را مختل کند کاهش دهند. بنابراین، اگرچه بانک ها به دنبال سرمایه گذاری های مطلوب برای افزایش نسبت های سود خود هستند، اما اقدامات مساوی را برای اطمینان از به حداقل رساندن ریسک در تمام عملیات خود انجام می دهند. مدیریت ریسک همیشه یکی از موارد اولویت دار در برنامه سفر یک بانک بوده است. شرکت های بانکی به منظور ارائه راه حل های مالی به مشتریان خود انواع مختلفی از ریسک های مالی را بر عهده می گیرند. از این رو، آنها به عنوان عاملی برای ارائه دانش هر بازار، ظرفیت تامین مالی و کارایی در عملیات مالی خود نقشی محوری دارند. با توجه به این نقش مهم، بانک ها معمولاً در چنین معاملاتی جایگاه اول را به خود اختصاص می دهند (سانتومورو، ۱۹۹۷).

از این رو، صنعت بانکداری علیرغم برخی بحران ها، همواره عاملی حیاتی در رفاه بشر و توسعه اقتصادی بوده است. بانک ها تسهیل کننده ای برای ارائه راهکارهای نقدینگی وجوه به مشتریان خود هستند. برای دستیابی به این هدف، بانک ها گاهی اوقات از سهام خود برای جذب ریسک و تسهیل معاملات استفاده می کنند. بنابراین بانک ها به عنوان عاملی برای تسهیل فعالیت های مالی در بین صنایع مختلف یک کشور عمل می کنند. بنابراین، عملکرد بخش بانکی یک کشور برای سنجش عملکرد مالی خود یک کشور نقش حیاتی ایفا می کند (مونیر و همکاران، ۲۰۱۲).

عملیات اصلی یک بانک هموارسازی جریان نقدینگی بین وام دهندگان و سپرده گذاران آن است. طبق دیدگاه کلاسیک، بخش بانکداری در جریان جریان نقدینگی به و از مردم به شکل متولی یا وام دهنده می پردازد. بنابراین نقدینگی اولین چیزی است که بانک ها در زمان تأسیس به آن توجه می کنند (حکیمی و زغدودی، ۱۳۹۶).

ریسک نقدینگی را می توان به عنوان وضعیتی توصیف کرد که در آن بانک قادر به تامین تمام نیازهای سپرده گذاری مشتریان خود به طور جزئی یا کامل برای یک دوره زمانی نیست. چنین وضعیتی برای یک بانک یک زنگ خطر قرمز است زیرا ممکن است به بازار سیگنال کاملاً منفی بدهد که به نوبه خود بر قیمت سهام و در نهایت سودآوری آن تأثیر می گذارد. دلایل زیادی برای ریسک نقدینگی در یک شرکت بانکی وجود دارد. در صورتی که بدهی های کوتاه مدت از دارایی های بلندمدت تامین مالی شود، ریسک نقدینگی می تواند ایجاد شود که ممکن است منجر به تامین مالی مجدد آن بدهی کوتاه مدت شود. بانک ها سیستم های مدیریت ریسک پیشرفته ای دارند که بانک ها را قادر می سازد تا بدهی های خود را در زمان سررسید پرداخت کنند، در نتیجه احتمال انسداد وجه نقد و در نهایت کاهش نقدینگی را کاهش می دهد (کومار و یاداو، ۲۰۱۳).

ایجاد سهولت در تامین مالی سرمایه گذاری ها، عامل ایجاد بازارهای مالی به عنوان بخشی از بازار عوامل تولید بوده است. بازار مالی، بازاری است که دارایی های مالی در آن مبادله می شوند. هر چند وجود بازار مالی شرط ضروری برای ایجاد و مبادله دارایی مالی نیست، در بیشتر اقتصادها ایجاد و مبادله دارایی های مالی در نوعی بازار مالی صورت می پذیرد. بر اساس نظرات «فابوزی و همکاران» (۱۹۹۴) جایجایی وجوه و انتقال خطر بازده دارایی های مالی از مهمترین کارکردهای بازارهای مالی است. قیمت هر دارایی مالی با ارزش فعلی جریان نقدی آتی آن برابر است؛ هر چند که این جریان نقدی کاملاً مشخص نباشد. خطرهای موجود در کسب بازده مطلوب از دارایی مالی که در تصور ما از ارزش فعلی جریان نقدی آینده دارایی مالی مؤثرند، ریسک دارایی مالی را مشخص می کند. ریسک دارایی مالی بر قیمت آن و در نتیجه بازده آن تأثیرگذار است. اما چگونگی رابطه بازده و ریسک دارایی های مالی در بازارهای مختلف یکسان نیست و به همین علت بررسی چگونگی رابطه بازده و ریسک دارایی های مالی به یکی از موضوعات اصلی پژوهشهای مربوط به بازارهای مالی تبدیل شده است. از جمله مهمترین و پرطرفدارترین بازارهای مالی

در اغلب کشورها، بازارهای سهام هستند. در این بازارها، سهام شرکت ها به عنوان دارایی مالی داد و ستد می شود. قیمت دارایی های مالی به واسطه نوسانات فعالیت های اقتصادی، با شکلی از نوسان قیمت مواجه می شوند که این نوسانات در قیمت ها به عنوان رخدادی معمول در عملکرد بازار محسوب می شوند. اما با یافتن الگوهای نوسانی برای سهم های موجود در بازار و استفاده از پیش بینی پذیری قیمت سهام، می توان روند هموارتر و کار آتری برای تخصیص سرمایه ها ایجاد کرد. طبق بازخورد نوسانات، اگر نوسانات بازده سهام به عنوان شاخص ریسک سهام صاحب ارزش باشد؛ افزایش نوسانات بازده سهام موجب افزایش بازده مورد انتظار سهام خواهد شد. افزایش بازده مورد انتظار سهام موجب کاهش قیمت سهام میشود. به عبارتی سرمایه گذاران تنها در ازای بازده بیشتر ریسک بیشتر را قبول می کنند. بدین ترتیب بازده سهام از تغییرات نوسانات آن تأثیر می پذیرد به شکلی که افزایش نوسانات بازده موجب کاهش قیمت سهام و در نتیجه کاهش بازده سهام خواهد شد. (فابوزی و همکاران، ۱۹۹۴)

حال مسئله اصلی این است که مدیریت ریسک نقدینگی با نقش میانجی نوسانات قیمت سهام؛ چه تأثیری بر عملکرد بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران دارد؟

پیشینه تحقیق

راعی و همکاران (۱۴۰۱) در این پژوهش به اندازه گیری و تجزیه شاخص ریسک سیستمی () با استفاده از نظریه ارزش فرین در بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران (۱۳۹۲-۱۴۰۰) توجه شده است. این شاخص به دو بعد: ریسک کلی بانک (ریسک دنباله) و ارتباط بانک با سیستم در شرایط بحران مالی (پیوند سیستمی) تجزیه شده است. با استفاده از رگرسیون اتورگرسیو با وقفه توزیعی، رابطه بین ریسک سیستمی و ابعاد آن با ویژگی های بانک ها و رابطه بین ارزش افزوده اقتصادی بانک ها و ریسک های مختلف مالی از جمله ریسک سیستمی محاسبه شده، بررسی شده است. مطابق نتایج پژوهش، بانک های پست بانک، تجارت و صادرات به ترتیب بیشترین و بانک های کارآفرین و اقتصادنویین کمترین مقدار ریسک سیستمی را دارد. نتایج پژوهش نشان دهنده آن است که با افزایش اندازه بانک، ریسک سیستمی و ریسک دنباله آن که مختص هر بانک است، کاهش و شاخص پیوند سیستمی افزایش می یابد. بین ارزش افزوده اقتصادی بانک ها، نسبت سرمایه نظارتی به دارایی موزون شده به ریسک اعتباری و شاخص ریسک سیستمی رابطه مثبت و معنادار و بین ارزش افزوده اقتصادی بانک ها و متغیرهای نسبت سرمایه پایه به دارایی موزون شده به ریسک عملیاتی، خالص منابع پایدار و ریسک نرخ بهره رابطه منفی و معنادار وجود دارد.

آقائی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «بررسی آثار آزادسازی مالی و تجاری بر نوسان بازار سهام در کشورهای درحال توسعه منتخب» دریافتند: «کشورهای درحال توسعه برای توسعه مالی نیازمند کارآمدی بازارهای مالی هستند. آزادسازی مالی و تجاری می تواند بستر و زیرساخت لازم برای رسیدن به این هدف را مهیا کند. افزایش روابط مالی و تجاری بین المللی باعث افزایش مبادلات اقتصادی و ورود تکنولوژی های جدید به کشورها شده و با ورود سرمایه گذاران خارجی، افزایش کارایی در تولید و رونق بازار و بهبود بازار سهام امکان پذیر خواهد شد. این مقاله با تمرکز بر بازار سهام ۲۵ کشور منتخب درحال توسعه، تأثیر آزادسازی مالی و تجاری بر نوسان بازار سهام را در دوره ۲۰۱۹ - ۲۰۰۱ ارزیابی کرده است. برای این منظور از مدل قارچ سه متغیره رهیافت BEKK و مدل گشتاور تعمیم یافته GMM استفاده شد»

علقمزی و همکاران (۲۰۲۲) هدف از این مطالعه عوامل نقدینگی و مدیریت ریسک نقدینگی برای بهبود عملکرد مالی در نظام بانکداری اسلامی در امارات متحده عربی است. این مطالعه بینش هایی را برای سیاست گذاران و دست اندرکاران ارائه می کند تا معیارهای مناسب ضریب نقدینگی را برای بانک های اسلامی در امارات انتخاب کنند، که در نهایت می تواند آنها را قادر سازد از سیاست های عامل نقدینگی خود حمایت کنند، به گونه ای که پایگاه مشتریان خود را با توجه به جنبه های نقدینگی گسترش دهند. عوامل، و نه فقط عوامل مذهبی. همچنین این اولین مطالعه ای است که عوامل تعیین کننده نقدینگی را در امارات متحده عربی بررسی می کند. این مطالعه به این نتیجه رسید که عوامل نقدینگی تأثیر مثبت و مهمی بر عملکرد مالی دارند. بنابراین،

توصیه می شود بانک های امارات متحده عربی با توسعه استراتژی ها و سیاست هایی برای عوامل نقدینگی که به خوبی در شیوه های مدیریت ریسک ادغام شده اند و همچنین اجرای یک طرح تامین مالی اضطراری برای رفع هر گونه کمبود نقدینگی در طول دوره، سیستم های صحیح حاکمیت و مدیریت ریسک ایجاد کنند. دوره های استرس زا یا اضطراری ضمن اطمینان از اینکه تامین مالی کنترل نقدینگی فعال نیاز به اجتناب از هر گونه چالش مدیریت ریسک نقدینگی که ممکن است به بحران در بانک ها منجر شود، فوراً رسیدگی می شود.

الارده و العوکده (۲۰۲۲) این مطالعه با هدف تعیین تأثیر ریسک نقدینگی بر عملکرد مالی بانک های اردن انجام شد که در آن ریسک نقدینگی با (نسبت نقدینگی، سرمایه در گردش خالص، نسبت نقدینگی و سرمایه گذاری به کل سپرده ها) و عملکرد مالی نیز از طریق شاخص (بازده دارایی ها) و متغیر اصلاح کننده (اندازه بانک) که از طریق لگاریتم طبیعی کل دارایی ها اندازه گیری می شود نیز اضافه شد. برای دستیابی به اهداف پژوهش از رویکرد کمی تحلیلی استفاده شد. جامعه مورد مطالعه شامل تمام ۱۳ بانک تجاری پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار امان بود. کلیه بانک های جامعه مورد مطالعه با استفاده از روش پیمایش جامع به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند و برای آزمون فرضیه های پژوهش از برنامه تحلیل آماری (SPSS) استفاده شد. بر اساس نتایج تجزیه و تحلیل آماری، مشخص شد که تأثیر ریسک نقدینگی بر عملکرد مالی اندازه گیری شده با بازده دارایی های بانک های تجاری اردن در بورس اوراق بهادار امان وجود دارد و برای هر یک از (نسبت نقدینگی جاری) تأثیر وجود دارد. ، نسبت سرمایه در گردش خالص، وجه نقد و سرمایه گذاری به کل سپرده ها) بر عملکرد مالی اندازه گیری شده با بازده دارایی ها در بانک های تجاری اردن فهرست شده در بورس امان. همچنین مشخص شد که اندازه بانک به اصلاح اثر ریسک نقدینگی بر عملکرد مالی اندازه گیری شده با بازده دارایی های بانک های تجاری اردن فهرست شده در بورس امان کمک می کند. این مطالعه مجموعه ای از توصیه ها را نتیجه گیری کرد که مهم ترین آنها عبارتند از: ادارات بانک های تجاری باید علاقه خود را برای بهره برداری از نقدینگی خود در محدوده ریسک قابل قبول افزایش دهند تا با متعادل کردن بازدهی که باید با ریسک های احتمالی این هزینه ها به نسبت های بهینه برای عملکرد مالی برسند. به گونه ای که تأثیر مثبت ریسک نقدینگی بر عملکرد مالی آن بانک ها را تضمین کند.

4

روش تحقیق

روش پژوهش این تحقیق از نظر ماهیت و محتوا از نوع همبستگی است، که با استفاده از داده های ثانویه مستخرج از صورت های مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران به تحلیل رابطه همبستگی می پردازد. برای بررسی تأثیر ریسک نقدینگی بر عملکرد بانک ها از مدل های مختلفی استفاده شده است. در بسیاری از موارد، حاشیه سود خالص برای محاسبه عملکرد بانک ها توسط بسیاری از محققان استفاده می شود. حکیمی (۱۳۹۶) مدلی را برای آزمون فرضیه مشابهی تعیین کرده است که عوامل خارجی مؤثر بر پژوهش را در نظر گرفته است. مدل به شرح زیر است:

$$NIM_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 LIQR_{i,t} + \beta_2 CRDR_{i,t} + \beta_3 CAP_{i,t} + \beta_4 SIZE_{i,t} + \beta_5 HHI_{i,t} + \beta_6 GDP_{i,t} + \beta_7 INF_{i,t} + \epsilon_{i,t} \quad (1)$$

که در آن NIM عملکرد بانک است، LIQR ریسک نقدینگی، CRDR ریسک اعتباری، CAP نسبت کفایت سرمایه، SIZE اندازه بانک، HHI شاخص هیرشمن هرفیندال، تولید ناخالص داخلی متغیر تولید ناخالص داخلی و INF است. متغیر برای تورم

مدل دیگری که توسط (Ibe 2013) مورد استفاده قرار گرفت، که بعداً در مطالعات دیگر نیز مورد استفاده قرار گرفت (Mwangi, 2012) برای اندازه گیری عملکرد بانک ها با توجه به نقدینگی به شرح زیر است:

$$Y = \beta_0 + \beta_1X_1 + \beta_2X_2 + \beta_3X_3 + \beta_4X_4 + \varepsilon \quad (2)$$

که در آن Y نشان دهنده بازده دارایی ها، X1 نشان دهنده نسبت دارایی های نقد به کل دارایی ها، X2 نشان دهنده نسبت دارایی های نقدی به کل سپرده ها، X3 نشان دهنده مانده نسبت سایر بانک ها به کل دارایی ها و X4 نشان دهنده کیفیت دارایی ها است. اگرچه حاشیه سود خالص نیز به طور گسترده توسط بسیاری از محققان مانند (A usei 2015) مورد استفاده قرار گرفته است، اما یک معیار مؤثرتر و رایج تر، اندازه گیری بازده دارایی ها و بازده حقوق صاحبان سهام برای تجزیه و تحلیل عملکرد با توجه به نقدینگی است. در چندین اثر دانشگاهی نیز از این امر استفاده می شود (دویران، ۱۳۹۲). عملکرد بانک نشان می دهد که مدیریت بانک بر منابع خود برای افزایش درآمد چقدر کارآمد است (چودری و زمان، ۲۰۱۸). ارزش دارایی های نقدی بالاتر از کل دارایی ها یا کل سپرده ها نشان دهنده نقدینگی بهتر در بانک ها است. کیفیت دارایی نشان می دهد که بانک تا چه اندازه می تواند وجوه خود را از نظر وام های با کیفیت خوب مدیریت کند.

متغیرهای کنترلی

ما مدل های خود را بر اساس مدل دوم (Ibe 2013) و (Mwangi 2012) طراحی می کنیم زیرا نیازی به تأثیر متغیرهای کلان نداریم زیرا فقط یک منطقه در نظر گرفته می شود. مدل های ما به شرح زیر است:

$$ROA = \beta_0 + \beta_1LIQA1 + \beta_2LIQD2 + \beta_3BTA3 + \beta_4LA4 + \beta_5AQ5 + \varepsilon \quad (3)$$

$$ROE = \beta_0 + \beta_1LIQA1 + \beta_2LIQD2 + \beta_3BTA3 + \beta_4LA4 + \beta_5AQ5 + \varepsilon \quad (4)$$

5

جایی که ROA نشان دهنده بازده دارایی ها است، یعنی نسبت سود پس از مالیات به کل دارایی ها، ROE نشان دهنده بازده حقوق صاحبان سهام است، یعنی نسبت سود پس از مالیات به کل حقوق صاحبان سهام، LIQA1 نشان دهنده نسبت دارایی های نقد به کل دارایی ها، LIQD2 نشان دهنده نسبت سود پس از مالیات به کل دارایی ها است. نسبت دارایی ها به کل سپرده، BTA3 نشان دهنده نسبت سایر بانک ها به کل دارایی ها، LA4 نشان دهنده دارایی های نقدی است که به صورت مجموع وجه نقد در دست محاسبه می شود، مانده SBP، Bills و اوراق قرضه منهای موجودی سایر بانک ها. AQ5 نشان دهنده کیفیت دارایی است که نسبت وام های غیر جاری به وام ها و پیش پرداخت های ناخالص است. AQ5 سمت بدهی های نقدی وضعیت نقدینگی است و همچنین در برخی مطالعات از طریق نسبت سپرده های تقاضا به کل دارایی ها تعیین می شود. عملکرد از طریق ROA و ROE و نقدینگی از طریق LIQA، LIQD و BTA اندازه گیری می شود. LA و AQ به عنوان متغیرهای کنترلی عمل می کنند. رگرسیون های متعدد از طریق روش حداقل مربعات معمولی (OLS) برای محاسبه اثر انجام می شود.

جامعه آماری، حجم نمونه و روش نمونه گیری

جامعه آماری این پژوهش، کلیه شرکت های بورس اوراق بهادار ایران طی سال های ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۲ می باشد. نمونه مورد استفاده نیز از طریق روش حذف سیستماتیک از جامعه آماری انتخاب شد، به این ترتیب که نمونه، متشکل از کلیه شرکت های موجود در جامعه آماری است که حائز معیارهای زیر باشند:

- (۱) در طول دوره پژوهش، تغییر در دوره مالی نداشته باشند.
- (۲) دوره مالی آن ها منتهی به ۱۲/۲۹ هر سال باشد تا بتوان داده ها را در کنار یکدیگر و در صورت نیاز، به صورت پانلی به کار برد.
- (۳) تا سال ۱۴۰۰ بورس اوراق بهادار ایران فعال بوده و جزو شرکت های ورشکسته نباشد.

روش و ابزار گردآوری داده ها

جهت انجام این تحقیق منابع اطلاعاتی به دو دسته تقسیم می شوند؛ دسته اول مربوط به ادبیات تحقیق و پیشینه آن می شود که از منابع کتابخانه ای، مجلات داخلی و خارجی و پایگاه های اطلاعاتی، مقالات و پایان نامه ها استفاده می شود، دسته دوم منابع مربوط به جمع آوری داده هاست که به سایت سازمان بورس و اوراق بهادار ایران و سامانه جامع اطلاعاتی آن و نرم افزار اطلاعات مالی رهاورد نوین تهیه و گردآوری می شود.

یافته های آماری

در جدول زیر اطلاعات مربوط به متغیر ها و نقش آنها در مدل ها آورده شده است.

جدول ۱- خلاصه اطلاعات متغیر های تحقیق و نقش آنها در مدل

نقش متغیر در مدل	نماد	نام متغیر
وابسته	ROA	عملکرد بانک
مستقل	LIQR	مدیریت ریسک
میانجی	SPF	نوسانات قیمت سهام
کنترلی	CRISK	ریسک اعتباری
کنترلی	CAP	کفایت سرمایه
کنترلی	SIZE	اندازه بانک
کنترلی	HHI	شاخص هیرشمن هرفیندال
کنترلی	GDP	تولید ناخالص داخلی
کنترلی	INF	تورم

خلاصه وضعیت آمار توصیفی مربوط به متغیرهای مدل در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۲- جدول شاخص های توصیفی و آزمون نرمال برای متغیر های تحقیق

احتمال معنی داری	آماره چارک	کشیدگی	چولگی	انحراف معیار	مینیمم	ماکسیمم	میانه	میانگین	
0.00000	3025.282	23.01359	3.45131	0.023916	0.15787	0.046213	0.007934	0.007602	ROA
0.00000	1311.122	15.62325	2.953553	0.041811	3.98E-06	0.309335	0.011969	0.030839	LIQR
0.00000	3442.212	24.21551	3.868449	1.948661	0.80561	15.43136	0.39352	0.949402	SPF
0.00000	280.5319	8.186541	1.914424	0.870293	0.00000	5.012246	0.579524	0.85383	CRI SK
0.00000	415.6156	9.655386	2.07837	0.178124	0.62019	0.519375	0.050728	0.016351	CAP
0.257257	2.715363	3.000132	0.31713	1.530356	14.73646	22.74624	19.30666	19.29922	SIZ E
0.00000	48.30326	3.679218	1.293706	0.068738	0.000876	0.280875	0.022526	0.061598	HHI

0.00001 6	22.13 309	2.157 012	0.801 3	89.94 148	191.7 00	460.3 0	416.4 00	366.8 889	GDP
0.00007 3	19.06 015	1.319 653	0.006 331	15.08 209	9.000 0	47.10 0	31.20 0	27.38 889	INF

همانگونه که در جدول ۲ مشاهده می کنیم متغیر ROA "عملکرد بانک" به عنوان متغیر وابسته مدل رگرسیونی تحقیق می باشد. دارای میانگین ۰,۰۰۷۶۰۲، میانه ۰,۰۰۷۹۳۴، ماکسیمم ۰,۰۴۶۲۱۳، مینیمم ۰,۱۵۷۸۷-، انحراف معیار ۰,۰۲۳۹۱۶، چولگی ۳,۴۵۱۳۱-، کشیدگی ۲۳,۰۱۳۵۹، آماره جاکر ۳۰۲۵,۲۸۲ و احتمال معنی داری ۰,۰۰۰ می باشد. نتایج آزمون مانایی برای متغیرها در سطح در جدول (۳) نشان داده شده است.

جدول ۳- نتایج آزمون مانایی برای متغیرها

سطح معنی داری	مقدار آماره آزمون	متغیرها	
0.0000	-5.31769	ROA	عملکرد بانک
0.0000	-9.63915	LIQR	مدیریت ریسک
0.0000	-19.9972	SPF	نوسانات قیمت سهام
0.0000	-4.66440	CRISK	ریسک اعتباری
0.0003	-3.46078	CAP	کفایت سرمایه
0.0058	-2.52304	SIZE	اندازه بانک
0.0000	-12.2963	HHI	شاخص هیرشمن هرفیندال
0.0029	-2.76383	GDP	تولید ناخالص داخلی
0.0000	-6.06931	INF	تورم

در جدول ۳ مشاهده می کنیم که تمامی متغیرها از نظر آزمون فوق دارای ویژگی مانایی در سطح می باشند.

جدول ۴-۴ ضرایب همبستگی پیرسون بین متغیرهای توضیحی مدل های مورد بررسی تحقیق

SPF	SIZE	ROA	LIQCR	INFL	HHI	GDP	CRIS K	CAP	Probability	
								1.000	ضریب همبستگی	CA P
								----	سطح معنی داری	
								-		
							1.00 0	- 0.107	ضریب همبستگی	CR IS K
							----	0.075	سطح معنی داری	
								-		
						1.00 0	- 0.29 7	0.027	ضریب همبستگی	GD P
						----	0.00 0	0.031	سطح معنی داری	
					1.00 0	0.00 1	- 0.02 6	0.149	ضریب همبستگی	HH I
					----	0.00 2	0.04 0	0.059	سطح معنی داری	
					1.00 0	0.00 3	- 0.57 8	- 0.033	ضریب همبستگی	IN FL
					----	0.00 5	0.00 0	0.009	سطح معنی داری	
								0		

			1.000	-	-	0.03	0.06	-	ضریب همبستگی	LI QC R
				0.09	0.07	9	8	0.082		
			-----	0.02	0.01	0.02	0.03	0.007	سطح معنی داری	
			-	6	8	0	2			
		1.00	0.060	0.07	-	-	-	-	ضریب همبستگی	RO A
		0		7	0.18	0.00	0.02	0.155		
		-----	0.045	0.03	0.01	0.04	0.07	0.049	سطح معنی داری	
		-		0	8	4	0			
	1.00	-	0.257	-	0.71	0.03	-	-	ضریب همبستگی	SI ZE
	0	0.09		0.02	2	5	0.02	0.017		
	-----	0.05	0.001	0.00	0.00	0.00	0.07	0.033	سطح معنی داری	
	-	3		7	0	2	4			
1.00	0.00	-	0.035	-	-	0.05	-	0.023	ضریب همبستگی	SP F
0	4	0.02		0.08	0.04	9	0.07			
-----	0.00	0.01	0.059	0.00	0.01	0.05	0.03	0.008	سطح معنی داری	
-	0	2		4	7	7	2			

جدول ۵-آزمون اف لیمر

مدل	آماره آزمون	درجه آزادی	سطح معنی داری
۱	0.331617	(17, 137)	0.9943

8

با توجه به جدول (۵) سطح معنی داری این آزمون بزرگتر از ۵٪ است بنابراین می توان روش رگرسیون را پول دیتا (تلفیقی) در نظر گرفت.

جدول ۶-آزمون ناهمسانی واریانس

مدل	مقدار آماره	سطح معنی داری	نتیجه
اول	0.237607	1.0000	همسانی واریانس

همانگونه که در جدول (۶) مشاهده می گردد مقدار بدست آمده برای سطح معنی داری این آزمون کمتر از ۰,۰۵ می باشد لذا جهت برآزش مدل رگرسیونی بهتر است از روش ols با داده های پانل دیتا استفاده شود.

جدول ۷-آزمون خودهمبستگی

مدل	مقدار آماره	سطح معنی داری	نتیجه
اول	6.261553	0.0024	وجود خودهمبستگی

با توجه به جدول (۷) در مدل اول سطح معنی داری کمتر از ۰,۰۵ نشان می دهد که فرضیه H_0 رد نمی شود یعنی در مدل خودهمبستگی وجود دارد. در صورت وجود خودهمبستگی در مدل آماری باعث می شود رگرسیون با خطا انجام شود و مقادیر آماره دوربین-واتسون که بین (۱/۵-۲/۵) باید نشان داده شود، به درستی به دست نمی آید و رگرسیون نتایج واقعی را نشان نمی دهد. در این صورت با استفاده از روش رفع خود همبستگی مرتبه اول این مشکل رفع می شود و آماره دوربین واتسون به درستی در بازه مناسب نشان داده می شود.

جدول ۸- نتایج حاصل از مدل اول

متغیرها	ضرایب	خطای معیار	آماره	سطح معناداری
عرض از مبدا	β_0	-23.91269	-1.806462	0.0731

0.0023	-3.102205	17.43398	-54.08379	LIQR	مدیریت ریسک نقدینگی
0.0853	-1.733380	0.458613	-0.794951	CRISK	ریسک اعتباری
0.0562	-1.925914	4.152158	-7.996700	CAP	کفایت سرمایه
0.0814	1.755948	0.690395	1.212297	SIZE	اندازه بانک
0.1641	-1.399051	7.801246	-10.91434	HHI	شاخص هیرشمن هرفیندال
0.4853	0.699793	0.008789	0.006150	GDP	تولید ناخالص داخلی
0.4551	0.749079	0.050605	0.037907	INF	تورم
شاخص های مدل					
0.488607	ضریب تعیین تعدیل شده		0.439594	ضریب تعیین	
2.250967	دوربین واتسون		2.737840	آماره F	
			0.007871	معناداری	

تحلیل نتایج حاصل از مدل برای فرضیه اول:

H_0 = مدیریت ریسک نقدینگی بر نوسانات قیمت سهام در بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران تاثیر ندارد.
 H_1 = مدیریت ریسک نقدینگی بر نوسانات قیمت سهام در بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران تاثیر دارد.
 با توجه به جدول (۸) ضرایب رگرسیونی برآورد شده برای مدل فرضیه اول مشاهده می شود که ضریب متغیر مدیریت ریسک نقدینگی (LIQR) برابر $-۳,۱۰۲۲۰۵$ و سطح معنی داری معادل $۰,۰۰۲۳$ بدست آمده است لذا با توجه به اینکه این مقدار از سطح آلفای تحقیق که برابر $۰,۰۵$ است، کمتر می باشد لذا این فرضیه (صفر) که مدیریت ریسک نقدینگی بر نوسانات قیمت سهام در بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران تاثیر ندارد، رد می شود. یعنی می توان گفت که مدیریت ریسک نقدینگی بر نوسانات قیمت سهام در بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران تاثیر معکوس (منفی) و معناداری وجود دارد.

در بررسی معنی دار بودن کل این مدل با توجه به این که مقدار احتمال معناداری آزمون تحلیل واریانس F از $۰,۰۵$ کوچک تر می باشد ($P\text{-value} < ۰,۰۵$) با اطمینان ۹۵% معنی دار بودن کل مدل تایید می شود.
 ضریب تعیین مدل نیز گویای آن است که ۴۸% درصد از تغییرات توسط متغیرهای وارد شده در مدل تبیین می گردد. که مقدار مناسبی می باشد.

همچنین نتایج برآورد آماره دوربین واتسون در جهت تایید استقلال اجزای خطا نشان از برآورد این آماره با مقدار $۲,۲۵$ دارد که در محدوده مناسب $۱,۵$ تا $۲,۵$ قرار دارد.

جدول ۹-آزمون اف لیمر مدل دوم

مدل	آماره آزمون	درجه آزادی	سطح معنی داری
۲	1.177158	(17, 137)	0.2910

با توجه به جدول (۹) سطح معنی داری این آزمون بزرگتر از ۵% است بنابراین می توان روش رگرسیون را پول دیتا (تلفیقی) در نظر گرفت.

جدول ۱۰-آزمون ناهمسانی واریانس

مدل	مقدار آماره	سطح معنی داری	نتیجه
۲	0.634107	0.9401	همسانی واریانس

همانگونه که در جدول (۱۰) مشاهده می گردد مقدار بدست آمده برای سطح معنی داری این آزمون بیشتر از ۰,۰۵ می باشد لذا جهت برازش مدل رگرسیونی بهتر است از روش ols با داده های پولد دیتا استفاده شود.

جدول ۱۱- آزمون خودهمبستگی

مدل	مقدار آماره	سطح معنی داری	نتیجه
۲	34.37658	0.0000	وجود خودهمبستگی

با توجه به جدول (۱۱) در مدل اول سطح معنی داری کمتر از ۰,۰۵ نشان می دهد که فرضیه H_0 رد نمی شود. یعنی در مدل خودهمبستگی وجود دارد. در صورت وجود خودهمبستگی در مدل آماری باعث می شود رگرسیون با خطا انجام شود و مقادیر آماره دوربین- واتسون که بین (۱/۵-۲/۵) باید نشان داده شود، به درستی به دست نمی آید و رگرسیون نتایج واقعی را نشان نمی دهد. در این صورت با استفاده از روش رفع خود همبستگی مرتبه اول این مشکل رفع می شود و آماره دوربین واتسون به درستی در بازه مناسب نشان داده می شود.

جدول ۱۲- نتایج حاصل از مدل دوم

متغیرها	ضرایب	خطای معیار	آماره	سطح معناداری
عرض از مبدا β_0	-	-	-	-
نوسانات قیمت سهام	0.039331	0.040079	0.981349	0.3282
مدیریت ریسک نقدینگی	0.004630	0.019000	4.243699	0.0078
ریسک اعتباری	0.032572	0.040917	3.796052	0.0274
کفایت سرمایه	-	-	-	-
اندازه بانک	0.002410	0.002091	1.152399	0.2512
شاخص هیرشمن هرفیندال	-	-	-	-
تولید ناخالص داخلی	0.027769	0.012750	2.177942	0.0312
تورم	0.002444	0.002260	1.081477	0.2814
	-	-	-	-
	0.080391	0.061159	1.314469	0.1909
	6.16E-06	2.38E-05	0.258906	0.7961
	0.000199	0.000176	1.132541	0.2594
شاخص های مدل				
ضریب تعیین	0.654970	ضریب تعیین تعدیل شده		0.611647
آماره F	8.193598	دوربین واتسون		1.940490
معناداری	0.000000			

تحلیل نتایج حاصل از مدل برای فرضیه دوم:

H_0 = نوسانات قیمت سهام بر عملکرد بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران تاثیر ندارد.

H_1 = نوسانات قیمت سهام بر عملکرد بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران تاثیر دارد.

با توجه به جدول (۱۲) ضرایب رگرسیونی برآورد شده برای مدل فرضیه دوم مشاهده می شود که ضریب متغیر نوسانات قیمت سهام (SPF) برابر ۰,۰۴۶۳- و سطح معنی داری معادل ۰,۰۰۷۸ بدست آمده است لذا با توجه به اینکه این مقدار از سطح آلفای تحقیق که برابر ۰,۰۵ است، کمتر می باشد لذا این فرضیه (صفر) که نوسانات قیمت سهام بر عملکرد بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران تاثیر ندارد، رد می شود. یعنی می توان گفت که نوسانات قیمت سهام بر

عملکرد بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران اثر معکوس (منفی) و معناداری دارد.

تحلیل نتایج حاصل از مدل برای فرضیه سوم:

H_0 = مدیریت ریسک نقدینگی بر عملکرد بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران تاثیر ندارد.

H_1 = مدیریت ریسک نقدینگی بر عملکرد بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران تاثیر دارد.

با توجه به جدول (۱۲) ضرایب رگرسیونی برآورد شده برای مدل فرضیه دوم مشاهده می شود که ضریب متغیر مدیریت ریسک نقدینگی (LIQR) برابر ۰,۳۲۵۷۲ و سطح معنی داری معادل ۰,۰۲۷۴ بدست آمده است لذا با توجه به اینکه این مقدار از سطح آلفای تحقیق که برابر ۰,۰۵ است، کمتر می باشد لذا این فرضیه (صفر) که مدیریت ریسک نقدینگی بر عملکرد بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران تاثیر ندارد، رد می شود. یعنی می توان گفت که مدیریت ریسک نقدینگی بر عملکرد بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران اثر مستقیم (مثبت) و معناداری دارد.

در بررسی معنی دار بودن کل این مدل با توجه به این که مقدار احتمال معناداری آزمون تحلیل واریانس F از ۰/۰۵ کوچک تر می باشد ($P\text{-Value} < ۰/۰۵$) با اطمینان ۹۵٪ معنی دار بودن کل مدل تایید می شود. ضریب تعیین مدل نیز گویای آن است که ۶۱ درصد از تغییرات توسط متغیرهای وارد شده در مدل تبیین می گردد. که مقدار مناسبی می باشد.

همچنین نتایج برآورد آماره دوربین واتسون در جهت تایید استقلال اجزای خطا نشان از برآورد این آماره با مقدار

۱,۹۴ دارد که در محدوده مناسب ۱,۵ تا ۲,۵ قرار دارد.

جدول ۱۳- نتیجه گیری فرضیه های ارائه شده در پژوهش

نتیجه آزمون فرضیه	آزمون روابط بین متغیرها
تایید فرضیه	مدیریت ریسک نقدینگی بر نوسانات قیمت سهام در بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران تاثیر دارد.
تایید فرضیه	نوسانات قیمت سهام بر عملکرد بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران تاثیر دارد.
تایید فرضیه	مدیریت ریسک نقدینگی بر عملکرد بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران تاثیر دارد.
تایید فرضیه	مدیریت ریسک نقدینگی با نقش میانجی نوسانات قیمت سهام بر عملکرد بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران تاثیر دارد.

تفسیر یافته های پژوهش

فرضیه اصلی

مدیریت ریسک نقدینگی با نقش میانجی نوسانات قیمت سهام بر عملکرد بانک های پذیرفته شده در بورس

اوراق بهادار ایران تاثیر دارد.

ریسک نقدینگی دارایی که به عنوان "ریسک نقدینگی بازار محصول" نیز شناخته می شود، زمانی ظاهر می شود که معامله با قیمت مورد انتظار انجام نشود (به دلیل تغییر وضعیت در مقایسه با زمان عادی معامله). برخی از دارایی ها، مانند ارزهای اصلی یا اوراق قرضه، بازارهای عمیقی دارند و اغلب به راحتی با نوسانات کمی در قیمت نقد می شوند، اما این برای همه دارایی ها صادق نیست. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده ای آماری در فصل چهارم نشان داد که مدیریت ریسک نقدینگی با نقش میانجی نوسانات قیمت سهام بر عملکرد بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران تاثیر دارد. قبل از بحران مالی، موسسات مالی در هر شکل و اندازه ای به اهمیت نقدینگی و مدیریت ترازنامه توجهی نداشتند. اما در دوران بحران، بسیاری از موسسات سعی در حفظ حجم قابل قبول نقدینگی و ساختار ترازنامه ای مناسب داشتند و با این موضوع دست و پنجه نرم کردند

امری که منجر به شکست بانکها و نیاز به تزریق نقدینگی توسط بانک مرکزی به نظام مالی جهت حفظ اقتصاد گردید. اگر بانکها بخواهند نقدینگی بیشتری ایجاد کنند ریسک اعتباری بالایی خواهند داشت که سبب بروز مشکلاتی برای بانکها خواهد شد. در مورد بانکها، ریسک نقدینگی به دلیل کمبود و عدم اطمینان در میزان نقدینگی بانک ایجاد می شود. حالت دیگری که باعث افزایش ریسک نقدینگی می شود این است که بازارهایی که منابع بانک در آنها قرار دارد دچار کمبود نقدینگی شوند. ریسک نقدینگی با سایر ریسکهای مالی مختلط است و همین دلیل سنجش و کنترل آنها با دشواری روبرو است. به این ریسک عموماً با نام ریسک نقدشوندگی یاد می گردد. یافته های حاصل از این فرضیه با یافته های حاصل از پژوهش های علیم و همکاران (۲۰۲۱) و علقمزی و همکاران (۲۰۲۲) و حیدری و انوری (۱۳۹۸) همخوانی دارد.

فرضیات فرعی

فرضیه فرعی اول

مدیریت ریسک نقدینگی بر نوسانات قیمت سهام در بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران

تاثیر دارد.

در کشورهای در حال توسعه مانند ایران بررسی میزان اثر گذاری ریسک نوسانات قیمت سهام در بانکهای در بورس اوراق بهادار از مسائل مهم و اساسی به شمار می آید. دلیل این حساسیت آن است که اولاً، قیمت سهام در بسیاری از کشورهای در حال توسعه بسیار پر نوسان است، بنابراین جریان نقدی بانکها مختلف با عدم قطعیت بیشتری همراه است. از آنجایی که بانکها در کشورهای در حال توسعه هنوز نسبت به بانکهای فعال در کشورهای توسعه یافته کوچک هستند، امکان اجرای مصلحت به سبب هزینه سازی های بالای آنها و سایر دشواریها وجود ندارد. ثانیاً، بسیاری از بانکها در کشورهای در حال توسعه بر روی بازارهای خارجی به عنوان منبع اصلی کسب درآمد تمرکز دارند. در پی این مسئله، تغییرات قیمت سهام تأثیرات عمیقی بر ارزش بانکها در کشورهای در حال توسعه دارد. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده های آماری در فصل چهارم نشان داد که مدیریت ریسک نقدینگی بر نوسانات قیمت سهام در بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران تأثیر معکوس (منفی) و معناداری وجود دارد. یافته های حاصل از این فرضیه با یافته های حاصل از پژوهش های آقائی و همکاران (۱۴۰۰) همخوانی دارد.

فرضیه فرعی دوم

نوسانات قیمت سهام بر عملکرد بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران تاثیر دارد.

فشارهای رقابتی اخیر به تدریج بانکها را به تمرکز استراتژیک بر ایجاد بازده برای سهامداران سوق داده است. بنابراین، بررسی عوامل تعیین کننده عملکرد بانکها و ارتباط آنها با نوسانات قیمت سهام اهمیت فزاینده ای پیدا کرده است. همچنین بورس در هر کشوری نماد یک بازار کاملاً رقابتی است. از آنجایی که تعداد خریداران و فروشندگان در آن بسیار زیاد است، اطلاعات به طور کامل در دسترس همگان است و از همه مهمتر اینکه قیمت توسط افراد فعال بازار بر اساس مکانیزم عرضه و تقاضا تعیین می شود و نتیجه آن دیکته نمی شود. یکی از مهمترین وظایف نهادهای ناظر بر بازار سرمایه کنترل نوسانات و امواج متلاطم بازار است. این کنترل با استفاده از ابزارها و قوانین مختلف انجام می شود. یکی از مهمترین ابزارهای مورد استفاده در بورس اوراق بهادار تهران « نوسانات قیمت سهام » است. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده های آماری در فصل چهارم نشان داد که نوسانات قیمت سهام بر عملکرد بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران اثر معکوس (منفی) و معناداری دارد. نتایج نشان می دهد که تغییرات عملکرد در تغییرات نوسان قیمت سهام منعکس می شود و سهام بانکهای کارآمد تمایل دارند از همتایان ناکارآمد خود بهتر عمل کنند. یافته های حاصل از این فرضیه با یافته های حاصل از پژوهش های حیدری و انوری (۱۳۹۸) و آقائی و همکاران (۱۴۰۰) همخوانی دارد.

فرضیه فرعی سوم

مدیریت ریسک نقدینگی بر عملکرد بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران تاثیر دارد.

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده ای آماری در فصل چهارم نشان داد که مدیریت ریسک نقدینگی بر عملکرد بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران اثر مستقیم (مثبت) و معناداری دارد. مدیریت ریسک نقدینگی به استراتژی ها و فرآیندهایی اطلاق می شود که بانک در موارد زیر از آنها استفاده می کند: ۱. اطمینان از برخورداری ترازنامه از حاشیه سود خالص مطلوب بدون اینکه در معرض خطرات مرتبط با نوسانات نرخ بهره قرار گیرد. ۲. برنامه ریزی و ساخت ترازنامه با ترکیبی مناسب از دارایی ها و بدهی ها برای بهینه سازی مشخصات ریسک/بازده شرکت. ۳. ارزیابی توانایی موسسه برای تامین نیازهای نقدی و وثیقه (در شرایط عادی و ریسک) بدون تاثیر منفی بر عملیات روزانه یا وضعیت مالی کلی آن. ۴. کاهش اثر آن ریسک با توسعه استراتژی ها و اتخاذ تدابیر مناسب طراحی شده برای اطمینان از در دسترس بودن منابع و وثیقه در صورت نیاز. در واقع نقدینگی توانایی بانک برای رسیدگی به تعهدات نقدی و وثیقه بدون متحمل شدن زیان غیرقابل قبول است. پس در نهایت می توان گفت: مدیریت ریسک نقدینگی بر عملکرد بانک موثر است. یافته های حاصل از این فرضیه با یافته های حاصل از پژوهش های علیم و همکاران (۲۰۲۱) همخوانی دارد.

پیشنهادات

- ✓ با توجه به تاثیر مثبت عملکرد بانک ها بر ایجاد نقدینگی پیشنهاد می شود بانک ها به سودآوری بانک ها توجه زیادی داشته باشند تا بتوانند در شرایط بحرانی ایجاد نقدینگی را مدیریت کنند و در زمان بحران آسیب های کمتری متوجه سیستم بانکی شود.
- ✓ لذا پیشنهاد می شود بانک مرکزی به کلیه بانک ها تکلیف نمایند، ساختار و سازمان مدیریت ریسک را دو سطح عالی و عملیاتی را در سازمان بانک ها طراحی نمایند که وظیفه مدیریت ریسک عالی سیاستگذاری و اجرای نظرات کارشناس سطح عملیاتی باشد و سطح عملیاتی متشکل از کارشناسان: حسابرسی، مالی، بانکی، آمار و اقتصادی که ضمن محاسبه مستمر کلیه ریسک ها به صورت سیستمی، نتایج آن را جهت اجزا به مدیران عالی ارسال نمایند.
- ✓ پیشنهاد می گردد: مکان شعب بر اساس سیستم های مکان یابی و با لحاظ شاخص هایی قبیل: پراکندگی شعب دیگر بانک ها، پراکندگی جمعیت، تجاری بودن منطقه و... انتخاب نمایند همچنین آموزش های مشتری مداری و سیستم های خدمات بانکی از قبیل: عابر بانک، تلفن بانک، اینترنت بانک و... بر نقدینگی شعب موثر بوده.
- ✓ همچنین پیشنهاد می شود تقسیم وظایف در مراحل انجام فرایند های بانکداری به دقت و با منطق پیشگیرانه صورت گیرد. کلیه تغییرات در محدوده های دسترسی ثبت و ضبط شود و هرگونه تغییر در این محدوده ها باید مستلزم تایید مدیریت ارشد بانک، واحدهای کنترلی و نظارت و بازرسی بانک باشد. فعالیت کارکنان هم به صورت محسوس و منظم و هم به صورت نامحسوس و تصادفی کنترل شود. چرخش شغلی و جابجایی کارکنان نیز از دیگر سیاست های کنترلس است که می تواند در کاهش زیان های عملیاتی ناشی از کارکنان موثر باشد؛ هرچند که موسسات مالی به دلیل نیاز به تخصص بالا احراز پست های مرتبط با فعالیت های بانکداری نسبت به این امر تمایلی نشان نمیدهند، اما می توان با ارائه آموزش های مستمر به کارکنان و برنامه ریزی شغلی این مشکل را برطرف نمود.

پیشنهاد به سایر پژوهشگران

- به پژوهشگران آتی پیشنهاد می گردد این موضوع با سایر متغیرهای سودآوری با بازه زمانی بیشتر مورد آزمون و مقایسه قرار گیرد.
- با توجه به اینکه ایجاد نقدینگی برای نظام مالی و صنعت بانکداری و در واقع اقتصاد کشور بسیار حائز اهمیت است، پیشنهاد می شود سایر عوامل موثر بر ایجاد نقدینگی بررسی شود.

➤ به پژوهشگران آتی پیشنهاد می شود برای بررسی تاثیر مدیریت ریسک نقدینگی با نقش میانجی نوسانات قیمت سهام بر عملکرد بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایران ، بازده زمانی طولانی تری را در نظر بگیرند.
➤ به پژوهشگران آتی پیشنهاد می شود که تاثیر مدیریت ریسک نقدینگی با نقش میانجی نوسانات قیمت سهام را در شرکت ها و صنایع دیگر نیز بررسی کنند.

منابع

- آقائی، سیروان ؛ سخنور، محمد ؛ آخوندزاده، طاهره.(۱۴۰۰). آثار آزادسازی مالی و تجاری بر نوسان بازار سهام در کشورهای درحال توسعه منتخب، فصلنامه علمی مدل سازی اقتصادی، دوره ۱۵، صص ۹۱-۱۱۲.
- حکیمی، علی؛ زغدودی، کیوان. (۱۳۹۶). ریسک نقدینگی و عملکرد بانک: یک آزمون تجربی برای بانک های تونس تحقیقات بازرگانی و اقتصادی، ۱۷(۱)، ۴۶-۵۷.
- حیدری، ابراهیم ؛ انوری، علیرضا. (۱۳۹۸). بررسی ارتباط بین نوسانات بازار و صرف ریسک سهام در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دومین کنفرانس بین المللی مدیریت، حسابداری، بانکداری و اقتصاد در افق ایران ۱۴۰۴، مشهد.
- راعی، نمکی؛ عسکری راد. (۱۴۰۱). تجزیه ریسک سیستمی و بررسی رابطه ابعاد آن با ویژگی ها و عملکرد مالی بانک های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، نشریه مدیریت دارایی و تامین مالی .
- سیدی، سیدرضا ؛ بابایی، ایازالله ؛ ثواقبی فیروزآبادی، محمد ؛ سعدمحمدی، مجید (۱۳۹۳) معرفی مدل های نوین ارزیابی عملکرد برای شرکت های دولتی، همایش بین المللی مدیریت، تهران، موسسه سفیران فرهنگی مبین.
- AL-Ardah, M., & Al-Okdeh, S. (2022). The effect of liquidity risk on the performance of banks: Evidence from Jordan. *Accounting*, 8(2), 217-226.
- Alim, W., Ali, A., & Metla, M. R. (2021). The Effect of Liquidity Risk Management on Financial Performance of Commercial Banks in Pakistan.
- Alqemzi, A. A. M., Aziz, N. A. A., Yahaya, S. N., & Husseini, S. A. (2022). Liquidity Factors and Liquidity Risk Management for Financial Performance Improvement in the UAE Islamic Banking System. *Journal of Positive School Psychology*, 6(3), 4628-4635.
- Fabozzi, Frank., Franco Modigliani and Michael Ferri.(1994). *Foundations of Financial Markets and Institutions*. Prentice-Hall, Inc, NJ.,
- Kumar, M., & Yadav, G.C. (2013). Liquidity risk management in bank: a conceptual framework. *AIMA journal of management & research*, 7(2), 2-12.
- Munir, S., Ramzan, M., Rao, Q. I., Ahmad, M., & Raza, A. (2012). Financial Performance Assessment of Banks: A Case of Pakistani Public Sector Banks. *International Journal of Business and Social Science*, 3(14).
- Santomero, A.M. (1997). Commercial bank risk management: an analysis of the process. *Journal of Financial Services Research*, 12(2-3), 83-115.